

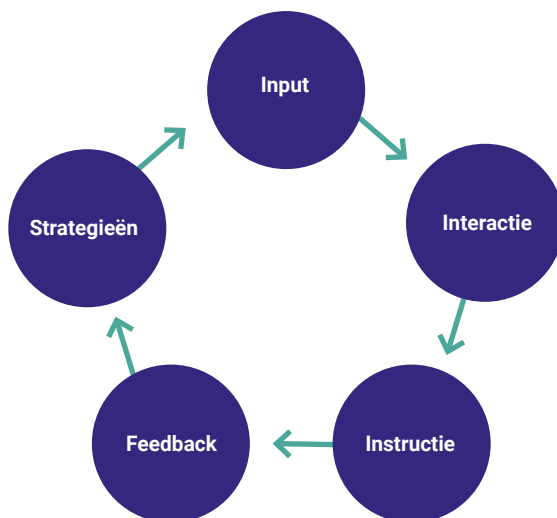
Taalacties

Je dacht na over de focuspunten van je taalbeleid en en bepaalde op welke acties je wil inzetten. Hieronder vind je ondersteunende fiches van het Huis van het Nederlands Brussel (het Huis) om een aantal taalacties uit te werken.

Ter ondersteuning bieden we bij elke fiche een vorming aan. We geven je ook wat achtergrondinformatie over taalverwerving en meertaligheid. Wil je andere stappen zetten of anders te werk gaan? Dan denken wij graag met je mee.

INTRODUCTIE OVER TAALLEREN

Hoe verwerft iemand een taal? En welke bouwstenen zijn daarvoor van belang? Niet alleen voor een cursist in je opleiding zijn die inzichten cruciaal, ze hebben een impact op elke taalleerder.

Een succesvol taalleerproces bevat 5 componenten: input, interactie, instructie, feedback en strategieën. Het helpt als ze op elkaar zijn afgestemd en elkaar kunnen versterken.

1. INPUT:

Een taalleerder hoort en leest bij voorkeur heel veel (in het) Nederlands. Hij moet daarbij proberen te begrijpen wat er gezegd wordt en zijn aandacht dus richten op betekenis.

2. INTERACTIE:

Een taalleerder komt het best veel aan het woord. Op die manier kan hij veel oefenen, maar botst hij ook op zijn limieten. Dat zijn belangrijke leermomenten. Ze zorgen er namelijk voor dat een taalleerder ontvankelijk is voor feedback en expliciete instructies.

3. INSTRUCTIE:

Die expliciete instructies kunnen in een les aan bod komen, op een online leerplatform of in een handboek. De taalleerder krijgt er informatie over veelgebruikte woorden en zinnen in een bepaalde situatie, over uitspraak en over vorm.

4. FEEDBACK:

Zonder feedback leert een leerder niets nieuws. Zowel feedback op vorm als op inhoud zijn dus noodzakelijk.

5. STRATEGIEËN:

Om optimaal te leren van de bovenstaande bouwstenen, heeft een taalleerder strategieën nodig. Die moet iemand hem aanleren. Wat kan hij bijvoorbeeld zeggen of vragen als een gesprek vastloopt? Hoe kan hij zijn boodschap duidelijk overbrengen? En wat zijn goede zinnen om extra uitleg te vragen? Je vindt er meer info over in de fiche over spreekstrategieën.

De ERK-berg: het verloop van een traject Nederlands leren

Het taalleerproces varieert sterk per persoon. Het leerprofiel van een cursist en de intensiteit van de taal cursus bepalen samen de duurtijd van zo'n proces.

De ERK-berg geeft een beeld van het verloop van zo'n traject in verschillende scholen (CBE, CVO, UTC).

Je vindt er een duidelijke illustratie van op de website van het Agentschap Integratie en Inburgering: [ERK_berg_17032021.pdf \(integratie-inburgering.be\)](#)

Een voorbeeld:

Je hebt nog geen kennis van het Nederlands, je hebt hogere studies gedaan en kent al verschillende talen. Je volgt 2 x 2 uur per week les. Na ongeveer 30 weken of 7 maanden ben je van taalniveau A0 naar A1 gevorderd. Je kan jezelf voorstellen, je begrijpt een kort, langzaam gesproken babbeltje en je spreekt nog langzaam en aarzelend.

Het ERK onderscheidt zes niveaus van taalbeheersing: van beginner tot bijna-moedertaal-spreker. Deze niveaus zijn opgesplitst in mondelinge en schriftelijke vaardigheden.

ERK-niveau	Mondeling: wat kan je cursist?	Hulp van de gesprekspartner
A1 Breakthrough	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De cursist stelt zichzelf voor: wie ben je, hoe oud ben je, heb je kinderen? ▶ De cursist begrijpt een kort, langzaam gesproken babbeltje met veel herhaling. ▶ De cursist spreekt langzaam en aarzelend. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Je spreekt langzaam en duidelijk. ▶ Je herhaalt, geeft tijd, stelt bijvragen. ▶ Je toont foto's of beeldt de boodschap uit.
A2 Waystage	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De cursist voert korte, sociale gesprekjes, de cursist geeft basisinformatie over zichzelf, zijn werk, zijn omgeving en zijn opleiding. ▶ De cursist begrijpt een langzaam gesproken babbeltje over een vertrouwd onderwerp. ▶ De cursist spreekt langzaam. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Je spreekt langzaam en duidelijk. Je herhaalt, geeft tijd, stelt bijvragen. ▶ Je toont foto's. ▶ Je maakt oogcontact.
B1 Threshold 2	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De cursist volgt de hoofdlijnen van een presentatie. ▶ De cursist geeft zijn mening over een vertrouwd onderwerp. ▶ De cursist voert een eenvoudig gesprek aan het loket. ▶ Het tempo is redelijk vlot. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Je spreekt rustig en in duidelijke taal. ▶ Je herhaalt en stelt vragen indien nodig. ▶ De gesprekken zijn langer, maar gestructureerd.
B2 Vantage	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De cursist begrijpt het nieuws op de televisie. ▶ De cursist legt een probleem uit aan de balie en kan een gesprek voeren om een oplossing te vinden. ▶ De cursist kan argumenten verwoorden in een discussie. ▶ Het tempo is normaal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De gesprekspartner hoeft zijn taalgebruik niet meer aan te passen om de spreker te helpen.
C1 Effectiveness	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De cursist begrijpt een debat zonder duidelijke structuur. ▶ De cursist begrijpt een lezing over een onbekend onderwerp. ▶ De cursist discussieert over complexe thema's. ▶ Het tempo is normaal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De gesprekspartner hoeft zijn taalgebruik niet meer aan te passen om de spreker te helpen.

Ben je ook benieuwd naar de schrijfvaardigheid van een taalleerder? Hieronder zijn de schriftelijke vaardigheden per taalniveau opgelijst.

ERK-niveau	Schriftelijk: Wat kan je cursist?
A1	<ul style="list-style-type: none">▶ De cursist schrijft losse woorden en korte zinnen.▶ De cursist vult zijn naam, adres, ... in op eenvoudige formulieren.▶ De cursist leest een eenvoudige korte uitnodiging of een afspraakkaartje.
A2	<ul style="list-style-type: none">▶ De cursist schrijft korte zinnen met makkelijke woorden.▶ De cursist schrijft een kort bedankbriefje of een kaartje.▶ De cursist leest een korte vacature, een eenvoudig, persoonlijk briefje of een eenvoudige brochure.
B1 - 1	<ul style="list-style-type: none">▶ De cursist schrijft een eenvoudige sollicitatiebrief of een gestructureerd stageverslag met ondersteuning of voorbeelden.▶ De cursist leest een kort krantenartikel over een vertrouwd onderwerp of een eenvoudige korte tekst over zijn vakgebied.
B1 - 2	<ul style="list-style-type: none">▶ De cursist schrijft een eenvoudige sollicitatiebrief of een gestructureerd stageverslag.▶ De cursist leest een langer, maar gestructureerd krantenartikel over een vertrouwd onderwerp of een tekst over zijn vakgebied.
B2	<ul style="list-style-type: none">▶ De cursist schrijft een gedetailleerd verslag, hij verwoordt zijn eigen mening en geeft argumenten en een conclusie.▶ De cursist leest complexe artikels over onderwerpen die aansluiten bij zijn eigen ervaringen.▶ De cursist begrijpt details in een contract en formele zakelijke brieven.
C1	<ul style="list-style-type: none">▶ De cursist schrijft een goed gestructureerde tekst over complexe onderwerpen.▶ De cursist maakt gedetailleerd notities tijdens een lezing.▶ De cursist begrijpt lange en complexe teksten over specifieke materie, ook als hij niet vertrouwd is met dit onderwerp.

INTRODUCTIE OVER MEERTALIGHEID

Brussel is een meertalige stad. Er worden meer dan 100 talen gesproken. Brussel heeft zelfs een minister voor de promotie van meertaligheid. Maar wat is de positie van het Nederlands dan? Hoe krijgen taalleerders voldoende oefenkansen in deze meertalige context? We tonen je dat je meertaligheid kan inzetten om Nederlands te leren. In dit hoofdstuk geven we je hierover wat meer informatie.

'La prof de wiskunde à mis une note dans mon schoolagenda.' Elke Brusselse pendelaar hoorde al eens zo'n zin op de bus of tram. Deze mengvorm van Nederlands en Frans is een klassiek voorbeeld van 'translanguaging'. Dat is 'de vaardigheid van meertaligen om heel snel van de ene naar de andere taal te schakelen' (Tichelhoven, 2017, p. 39). Het enige doel van 'translanguaging' is om de communicatie zo vlot mogelijk te laten verlopen. Daarvoor zet de meertalige zijn volledige taalrepertoire strategisch in (Van Avermaet, 2016; Agirdag 2020).

In het voorbeeld hierboven heeft de leerder een uitgebreide kennis van schooltaal in het Nederlands, maar is zijn thuistaal Frans. De communicatie loopt vast op woorden zoals 'wiskunde' of 'schoolagenda', net omdat de leerder die woorden zelden of nooit gebruikt in zijn thuistaal. In plaats van lang na te denken over de vertaling van die woorden, gebruikt de meertalige zijn grote cognitieve flexibiliteit om vlot te switchen tussen talen.

De identiteit van de Brusselse inwoners verandert steeds. Ze gebruiken dus ook andere talen voor translanguaging. Woorden als 'smaleh' (sorry) of 'woela' (ik zweer het) komen vaak aan bod. Het volledige taalrepertoire wordt onbewust ingezet.

Dat taalrepertoire, dat zijn alle talen die iemand kent. Cummins (2001) vergelijkt talenkennis met een ijsberg. Die heeft verschillende toppen boven het wateroppervlak, zoals de verschillende talen die iemand produceert. Maar onder dat oppervlak zit ook een grote niet-talige kennisbasis waarop een taalleerder beroep kan doen. Het zijn inzichten die hij in de ene taal verwerft en die hem helpen om snel verbanden te leggen met andere talen. Als een leerder dus een goede kennis heeft van de thuistaal dan helpt dat hem om beter Nederlands te leren.

Het onderwijscentrum Brussel legt het ijsbergmodel van Jim Cummins duidelijk uit op de website 'Brussel vol taal' (<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/meertalige-taalverwerving>):

TIPS OM IN JE KLAS MET MEERTALIGHEID AAN DE SLAG TE GAAN

- ✓ Maak aan de start van de lessenreeks duidelijke afspraken over het taalgebruik in je klas. Spreek goed af op welke manier en wanneer andere talen aan bod kunnen komen.
- ✓ Laat de cursist in bepaalde leersituaties zijn volledige taalrepertoire inschakelen. Jij kiest natuurlijk zelf wanneer dat het best past. Misschien is het handig als hij even een vertaalcomputer kan raadplegen? Zijn er medecursisten met dezelfde thuistaal die hem kunnen helpen om jouw instructies uit te leggen? Of kan hij de eerste versie van de opdracht in een andere taal maken?
- ✓ Geef de instructie voor je opdracht altijd in het Nederlands en vraag ook terugkoppeling in het Nederlands. Zo creëer je een ideale oefenkans voor je anderstalige cursist.
- ✓ Gebruik een talenpaspoort, jokerkaarten of andere werkvormen om de talige achtergrond van je cursisten te valideren. Je cursisten kunnen die individueel opstellen, maar je kan ze ook klassikaal gebruiken. Meer informatie hierover vind je op <https://www.huisnederlandsbrussel.be/meertaligheid-in-je-opleiding-0>

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het welbevinden van je cursist vergroot als je zijn identiteit erkent. Als je dus aandacht hebt voor zijn thuistaal, zorg je voor een positief leerklimaat in je klas; een veilige plek waar verschillende talen en culturen een plaats krijgen.

TAALONTWIKKELEND LESGEVEN (TOL)

Begrijpen je leerlingen soms niet wat je bedoelt? Herhaal je vaak hetzelfde in je klas, zonder resultaat? Wil je efficiënter lesgeven, en je leerlingen actiever betrekken? Dan is kennis over taalontwikkelen lesgeven iets voor jou.

In onze ideale wereld geeft elke docent taalontwikkelen les: taal en vakinhoud komen geïntegreerd voor in de opleiding. De docent weet dat taal bepalend is voor studiesucces en geeft gevarieerd les met aandacht voor taal. In de les komen context, interactie en taalsteun aan bod: de 3 pijlers waarop taalontwikkelen lesgeven steunt.

Context

Context vormt het netwerk van begrippen, situaties, kennis en ervaringen waarin nieuwe leerstof en onbekende woorden een plaats krijgen. Gebruik transparante woorden om je cursisten aanknopingspunten te geven, help hen om voorkennis op te roepen of een kader te scheppen. Plaats je les of het nieuwe woord daarvoor in een groter geheel:

- Hoe hangt je les samen met de vorige of de volgende les?
- Is er een link met de actualiteit?
- Welke associaties roept het thema op?
- Welke afbeelding past hierbij?

Geef je ruimte aan context, dan zorg je voor een snelle transfer en een beter begrip van nieuwe leerstof.

Interactie

Interactie blijkt tot schoolsucces te leiden. We leren namelijk door kennis met elkaar te delen, vragen te stellen, vragen te beantwoorden, samen te werken...

Stimuleer je cursisten dus om over de leerstof te praten en te schrijven, met aandacht voor de nieuwe termen die daarbij komen kijken. In je klas kan dat op drie manieren: klassikale interactie met een onderwijsleergesprek, samenwerkend leren en één-op-één begeleiding.

Vooraf groepswerk en duowerk (samenwerkend leren) zorgen voor interactie. Geef cursisten zinvolle en realistische opdrachten. Zorg ervoor dat ze elkaar nodig hebben om de opdracht tot een goed einde te brengen. Laat hen met elkaar uitwisselen.

Taalsteun

De derde pijler van taalontwikkelen is taalsteun. Hij omvat alle steun die je aan de cursist geeft om een nieuwe taal (schooltaal, vaktaal...) te begrijpen en te produceren. Taalsteun kan je in drie categorieën onderverdelen: taalleerstrategieën, taalsteun voor begrip en taalsteun voor productie.

Met taalleerstrategieën geef je de cursist praktische handvaten om te 'leren leren'. Hij pikt ook de expliciete vaktaal op en wordt vaardig in het gebruik van zowel formele als informele taal. Bij taalsteun gericht op begrip pas je jouw taal aan zodat de cursisten je beter begrijpen. Je vindt er meer info over in de fiche over duidelijke mondelinge instructietaal en in de fiche over duidelijk cursusmateriaal. Bij taalsteun gericht op productie bied je hulpmiddelen aan, zodat cursisten makkelijker teksten schrijven of mondelinge opdrachten uitvoeren.

Instructiefiche

Wat

Je past je les aan zodat je cursisten actiever deelnemen. Om dat doel te bereiken, zijn 'interactie', 'context' en 'taalsteun' van belang. Wij tonen je hoe je die drie pijlers concreet in je lespraktijk vertaalt.

Doel

Als je taalontwikkelen lesgeeft, ondersteun je de cursist bij de ontwikkeling van zijn taalvaardigheid tijdens de les. Je laat vakdoelen en taaldoelen tegelijk aan bod komen. Een betere taalvaardigheid leidt namelijk tot meer studiesucces en goede prestaties op de werkvloer.

Door wie

Docenten, taalcoaches en taalverantwoordelijken

Materiaal

- De checklist TOL die je op de website van het Huis kan vinden
- Jaarlijkse vormingen TOL van het Huis, voor meer tips
- Je lesvoorbereiding

Tijd

Starten met taalontwikkelen lesgeven vraagt tijd. Ben je al ervaren? Dan kost taalontwikkelen lesgeven je minder moeite en heeft het alleen maar voordelen voor zowel docent als cursist.

Hoe ga je te werk?

Stap 1

Zorg ervoor dat jij en je collega's voldoende kennis hebben over TOL. Zoek je naar meer informatie over taalontwikkelen lesgeven? Ben je benieuwd naar andere werkvormen of advies over de opbouw van je lessen? Kom je graag meer te weten over de taalsteun die je kan bieden? Volg dan een vorming TOL bij het Huis. In onze vorming komt elke pijler aan bod met concrete tips, praktische toepassingen en handige websites. Op het einde van de sessie krijgen de deelnemers een TOL-boekje. Daarin is alle info overzichtelijk samengevat en geïllustreerd. Er staat bovendien een checklist in waarmee je kan nagaan in welke mate jij en je collega's nu al taalontwikkelen lesgeven.

Stap 2

Als je de vorming gevolgd hebt, ga je zelf aan de slag met de nieuwe inzichten. De checklist TOL helpt je bovendien om een zicht te krijgen op de sterktes en zwaktes van de huidige lesaanpak.

Je kan daarbij ondersteuning vragen aan de taalverantwoordelijke in je opleiding of aan de taaladviseur van het Huis als je opleiding door hen wordt gecoacht.

Stap 3

Gebruik de checklist TOL om je lessen een jaar later te evalueren, of vraag dat aan een collega of taalverantwoordelijke. Heb je vooruitgang gemaakt? Waar loop je vast? Overleg eens met je collega's of taalverantwoordelijke.

TIPS OM WOORDENSCHAT IN TE OEFENEN

- ✓ Met een woordenblik kan je vak- of schooltaal inoefenen. Verzamel moeilijke woorden op papertjes en stop ze in een pot. Oefen ze aan het begin of op het einde van de les met verschillende werkvormen zoals 'taboe', 'galgje', 'uitbeelden' of 'loopdictee'.
- ✓ Je vindt deze werkvorm en nog veel meer inspiratie over woordenschat inoefenen in de Taaldoos van het Huis. Contacteer ons voor meer informatie via taalinjeopleiding@huisnederlandsbrussel.be.

TAALCOACHING

Samen met de docenten werkt de taalcoach mogelijke taaldrempels weg in de les of de opleiding en creëert hij taalleerkansen voor de cursisten. Hij ondersteunt docenten en cursisten in een beroepsopleiding of een werkervaringsproject om hun Nederlands te bevorderen.

Een taalcoach kan zowel docenten als cursisten ondersteunen. Hoeveel ondersteuning hij kan bieden is in elke situatie verschillend en wordt daarom best in afspraken vastgelegd. Cursistgerichte taalcoaching is verschillend van docentgerichte taalcoaching. Bij de eerste variant focust de taalcoach op de ondersteuning van cursisten bij de vakles. Wanneer het zwaartepunt bij de docenten ligt, concentreert de taalcoach zich op de mogelijke aanpassingen in de vakopleiding, zoals bijvoorbeeld Duidelijk Nederlands gebruiken en taalleerkansen creëren.

Docent- en cursistgerichte coaching zijn steeds met elkaar verweven. We raden niet aan om enkel cursisten te coachen. De opleiding kan er wel voor kiezen om cursist- en docentgerichte coaching uit elkaar te halen en hier 2 verschillende taalcoaches voor in te zetten.

Wat is het profiel van de taalcoach?	Wat zijn de mogelijke taken van de taalcoach?
<ul style="list-style-type: none">▶ Hij heeft kennis over duidelijk Nederlands.▶ Hij kent de principes van taalontwikkelen lesgeven: hij coacht de vakdocent om meer taalleerkansen te creëren en onnodige drempels weg te werken.▶ Hij heeft kennis over talige strategieën, zoals vragen leren stellen, notities nemen, vaktal inoefenen, instructies begrijpen, verslag uitbrengen, enz.▶ Hij is op de hoogte van het taalprofiel van de werkvloer of heeft een goed beeld van de taaltaken op de werkvloer. Zo kan hij er samen met de vakdocent actief aan werken tijdens de lessen.▶ Idealiter kan de taalcoach tips geven vanuit zijn eigen ervaringen.	<ul style="list-style-type: none">▶ Een taalcoach kan samen met de docent op zoek gaan naar een manier om meer oefenkansen in de les te integreren▶ Een taalcoach helpt de cursisten om de les beter te begrijpen▶ Een taalcoach zorgt met zijn geïntegreerde aanpak voor meer kansen voor de cursist om zijn Nederlands te verbeteren. De cursist leert Nederlands tijdens de beroepsopleiding, en niet in een aparte cursus.

Instructiefiche

Wat

Een handleiding om met taalcoaching te starten in je opleiding

Doel

Een taalcoach ondersteunt de docent bij taalontwikkelen lesgeven. Dat maakt van vaklessen ook taallessen. Een cursist leert op die manier het Nederlands dat relevant is voor zijn beroep. Hij kan zo sneller aan de slag.

Door wie

Taalcoach van de opleiding

Hoe ga je te werk?

Stap 1: bespreek het plan van aanpak

- De taalcoach en de taalverantwoordelijke plannen een overleg in. Begeleidt het Huis hen bij de aanpak van taalcoaching? Dan maken ze ook een afspraak met de taaladviseur van het Huis.
- De taalcoach, de taalverantwoordelijke en de adviseur van het Huis, leggen samen vast wat de aandachtspunten van de coaching zijn. Ze bepalen ook bij welke taalacties de taalcoach zal ondersteunen. Ze kunnen daarvoor teruggrijpen naar het taalbeleidsplan.
- Vervolgens nemen ze pagina 3 (randvoorwaarden) en pagina 4 (opleidingen en vorming) van de checklist Taalcoaching samen door.

Stap 2: organiseer een teammoment met de docenten

In een teammoment informeer je de docenten over het doel van het taalcoachingstraject, de aanpak ervan en de taalacties die je voorstelt.

Grijp het moment aan om de docenten warm te maken voor een vorming over taalcoaching die je zelf geeft. Op die manier toon je ook de meerwaarde van een taalcoach in de opleiding aan. Of je kan bij die gelegenheid een vorming op maat van het Huis voorzien.

Stap 3: bereid samen met de docent de coaching voor

Een coachingstraject start met een gesprek (max. 30 min) tussen de docent en de taalcoach. De coach neemt voldoende tijd om te luisteren naar de bekommernissen van de docent over taal in de les en de opleiding. Hij verzamelt inzichten over de ervaringen en sterktes van de docent.

De taalcoach maakt goede praktische afspraken met de docent. Wanneer spreken ze af? Hoe verloopt de communicatie? Welke noden heeft de docent? Wat zijn de werkpunten voor de cursisten? Zorg ervoor dat je de afspraken noteert. Dat geeft je een houvast in het verdere verloop van het coachingstraject.

Stap 4: coach de docent

- ✎ Observeer de docent tijdens zijn les. Bespreek vooraf goed wanneer het zinvol is om langs te gaan. Ga observeren aan het begin van de les (als de docent instructies geeft), bij lessen met veel interactie en bij meer theoretische onderdelen.
- ✎ Zorg dat er voldoende tijd is voor kort, informeel overleg. Ga pas langdurig observeren als je eerst al enthousiasme over je inbreng hebt opgewekt. Wees flexibel en proactief.
- ✎ Geef de docent positieve feedback. Vertrek daarvoor vanuit de cursisten: met welke aanpassingen zijn zij gebaat? Geef de docent ten slotte voldoende tijd om jouw tips uit te proberen in de les.
- ✎ Een alternatief is samen lessen voorbereiden en geven, gecombineerd met feedbackmomenten. Deze aanpak werkt goed voor docenten die actieve ondersteuning willen.
- ✎ Je kan ook volledige docententeams coachen. Docenten observeren elkaar, na een vorming TOL. Ze geven elkaar feedback, onder begeleiding van een taalcoach die hen inhoudelijke input geeft en gezamenlijke ideeën concreetiseert.
- ✎ Hoe je de coaching van docenten ook aanpakt, ze heeft hoe dan ook een onrechtstreeks positief effect op het leervermogen van de cursisten in de klas van de docent. Je kan tegelijkertijd of nadien ook inzetten op cursistgerichte coaching. Een taalcoach ondersteunt de cursist dan bij de verwerking van de lessen en de bevordering van zijn taalvaardigheid.

Materiaal

Checklist Taalcoaching die je kan downloaden op onze website.

Tijd

- ✎ Docentgerichte taalcoaching: 1 à 2 uur per week/docent, minimum 2 uur om te starten. De duurtijd hangt af van de noden van de docent.
- ✎ Cursistgerichte taalcoaching: Organiseer cursusgerichte taalcoaching zo veel mogelijk op de opleidingsvloer. Lukt dat niet altijd? Werk dan tijdens aparte momenten in kleine groepjes. Op die manier heb je een groter bereik, meer mogelijkheden tot interactie en meer oefenkansen dan bij een individuele coaching.

DUIDELIJKE MONDELINGE INSTRUCTIETAAL

Ook jouw taalgebruik maakt deel uit van de communicatie met een anderstalige of laagtaalvaardige cursist. In je les wil je namelijk kennis delen en die zit zonder uitzondering verpakt in taal. Zowel voor anderstalige als Nederlandstalige cursisten is het fijn als die taal helder is. Een cursist hoeft zich dan niet te verliezen in jouw complexe instructies, maar kan zich focussen op zijn leerproces.

Je kan je cursist helpen door de opdrachten begrijpelijk te verwoorden en aandacht te schenken aan complexe woorden of uitdrukkingen. Je kan heel wat doen om je cursist te ondersteunen bij het begrip van je lessen.

Instructiefiche

Wat

We geven je een overzicht van de belangrijkste tips voor duidelijke instructietaal.

Doel

Als docenten deze tips toepassen, begrijpen hun cursisten de instructies beter en leren ze sneller.

Door wie

Vakdocenten en taalcoaches

Hoe ga je te werk?

Gebruik de tips hieronder om je mondelinge instructies aan te passen. Je kan de lijst individueel gebruiken of er in je vakgroep mee werken. Vraag advies aan een collega of de taalcoach.

1. Maak je zinnen zo kort mogelijk. (max. 10 woorden)
2. Gebruik eenvoudige en herkenbare woorden.
3. Maak je zinnen actief.
4. Pas op met beeldspraak en woordspelingen.
5. Gebruik dezelfde structuur bij veel gebruikte instructies.
6. Gebruik geen onnodige vaktalwoorden en leg nieuwe of moeilijke woorden uit.
7. Gebruik verschillende manieren om woorden uit te leggen: gebaren, mimiek en demonstraties, maar ook illustraties of foto's, pictogrammen en symbolen.
8. Spreek trager en voldoende luid. Articuleer duidelijk en spreek geen dialect.
9. Controleer of de cursist je begrepen heeft.
10. Verbeter op een respectvolle manier en geef feedback.

Materiaal

- Lijst met tips duidelijke instructietaal
- Lesmateriaal

Wil je graag weten hoe je deze en bijkomende tips concreet maakt? Of hoe je aan de slag kan met instructiefiches? Surf dan naar onze website en schrijf je in voor een vorming over duidelijke instructietaal. Vind je ze niet terug in ons aanbod? Contacteer ons dan via taalinjeopleiding@huisnederlandsbrussel.be voor een vorming op maat.

DUIDELIJK CURSUSMATERIAAL

Cursisten hebben soms moeite om lange teksten te lezen. De lay-out ervan is weleens onoverzichtelijk of er staan veel onbekende woorden en uitdrukkingen in de cursus. De onduidelijkheid van een tekst bezorgt je cursisten frustraties, waardoor ze afhaken en de leerstof niet begrijpen.

Wij geven je tips zodat je je lesmateriaal in duidelijke taal kan herschrijven. Hoe geef je structuur mee? Hoe zorg je voor een rustige lay-out en welke woorden gebruik je?

Instructiefiche

Wat

Wij geven je tips om je lesmateriaal in duidelijke taal te herschrijven.

Doel

- Toegankelijk cursusmateriaal maken in duidelijke taal
- Geschreven cursusmateriaal checken
- Collega's feedback geven

Door wie

Voor taalverantwoordelijken, taalcoaches en docenten

Hoe ga je te werk?

Gebruik de tips hieronder om je lesmateriaal te (her)schrijven. Je kan de lijst individueel gebruiken of er in je vakgroep mee werken. Vraag advies aan een collega of de taalcoach.

1. **Ken je cursisten:** voor wie schrijf je? Wat kunnen ze?
2. **Maak het overzichtelijk:** gebruik tussenkopjes, witregels, opsommingen en kaders.
3. **Maak het vet:** vet is beter dan onderlijnen, cursief schrijven of hoofdletters gebruiken.
4. **Hou het bondig:** schrijf korte alinea's met korte zinnen. Schrap overbodige informatie.
5. **Hou het simpel:** geef één boodschap per alinea.
6. **Maak het visueel:** gebruik duidelijke foto's, pictogrammen en symbolen
7. **Schrijf zoals je spreekt:** vermijd formele taal. Test je tekst en lees hem hardop voor.
8. **Schrijf actief:** vermijd passieve zinnen zoveel mogelijk. Geef instructies in de bevelvorm.
9. **Let op je woorden:** gebruik eenvoudige en transparante woorden. Schrijf afkortingen uit.
10. **Pas op je zinnen:** vermijd figuurlijke taal en woordspelingen.

Materiaal

- Checklist duidelijk cursusmateriaal
- Lesmateriaal

Ben je op zoek naar herschrijftips voor cursisten die het taalniveau B1/B2 behaalden? Check onze website dan voor een checklist duidelijk cursusmateriaal op dit niveau.

INZETTEN OP SPREEKSTRATEGIEËN

Taalverwerving is een circulair proces. Taal is niet iets wat je in isolatie leert en waarmee je pas naar buiten komt bij perfecte beheersing. Een leerder ontwikkelt competenties door telkens opnieuw communicatieve activiteiten uit te voeren.

Voor een taalleerder verloopt interactie soms moeizaam. Hij blokkeert, is bang om fouten te maken en voelt zich onzeker. Of hij struikelt over zijn woorden en kan zich niet goed en duidelijk uitdrukken. Jij kan jouw cursist hiermee leren omgaan door te trainen op spreekstrategieën.

Instructiefiche

Wat

We lijsten een aantal spreekstrategieën voor je op. Leer je cursist enkele van deze strategieën te gebruiken.

Doel

Spreekstrategieën helpen je cursisten om zich staande te houden in communicatieve situaties. Met die strategieën kunnen ze hun taalcompetenties verder ontwikkelen tijdens communicatieve activiteiten.

Door wie

Voor taalcoaches en docenten.

Hoe ga je te werk?

Stap 1: Zorg voor de juiste mindset bij je cursisten

- ✎ Maak je cursisten duidelijk dat blokkeren bij het leerproces hoort. Het is een normale reactie.
- ✎ Vertel je cursisten dat er in dat geval trucjes zijn om verder te gaan: spreekstrategieën!

Stap 2: Leer je cursisten enkele strategieën te gebruiken

- ✎ Leer je cursisten om eenvoudige woorden te ondersteunen met gebaren.
- ✎ Leer je cursisten om het te signaleren als ze een gesprek niet kunnen volgen. "Ik begrijp het niet. Wat bedoel je?"
- ✎ Leer je cursisten om te switchen naar een andere taal. "Dit is moeilijk in het Nederlands. Ik zeg het in het Frans. En faite, je voulais demander ce que ... Hoe vraag je dat in het Nederlands?"
- ✎ Leer je cursisten enkele vlotte reacties. "Oh, da's erg! Da's fijn. Da's jammer. Veel plezier! Geniet ervan."
- ✎ Leer je cursisten eenvoudige vragen stellen, zodat ze het gesprek zelf kunnen sturen. "Wie heeft dat gezegd? Waar heb je dat geleerd? Wat hebben jullie gisteren gedaan? Kan je een voorbeeld geven?"
- ✎ Leer je cursisten hulpzinnen gebruiken om tijd te winnen. "Ik bedoel... Hoe zeg je dat nu weer? Begrijp je? Wacht even, eum ... Hoe moet ik dat zeggen?"

- ✎ Leer je cursisten om kort en simpel te beschrijven wat ze willen zeggen. Vertel hen dat ze basiswoordenschat mogen gebruiken en het niet te ingewikkeld moeten maken.
- ✎ Leer je cursisten het gebruik van transparante woorden. Dat zijn woorden die in verschillende talen erg gelijkend zijn. Ze zijn dus ook voor veel mensen verstaanbaar. Voorbeelden zijn: annuleren, telefoneren, registreren, printen.
- ✎ Leer je cursisten om voorbeelden te gebruiken om concreet te maken wat ze bedoelen. "Ik loop, ik zwem, ik fiets. Ik ben ... Hoe zeg je dat? Sportief."

MEE(R) MET HET HUIS

De taalbeleidsadviseurs van het Huis van het Nederlands Brussel zijn de ideale partners in de zoektocht naar een taalbeleid op maat van jouw organisatie. We helpen je graag om het taalbeleid in jouw opleiding tot in de puntjes vorm te geven. We zetten in op materiaalontwikkeling, coaching van werkgroepen, docenten en volledige opleidingsteams én het geven van workshops.

Vaak is zo'n vorming voor docenten een goede start om een taalactie verder uit te werken. Na een vorming over taalontwikkelen lesgeven kan het Huis bijvoorbeeld docenten individueel coachen. Of een vorming rond meertaligheid wordt opgevolgd door een intervisie op maat van je opleiding. Ga je voor een vorming rond taaltaken? Dan kan een vervolgtraject rond diezelfde taaltaken interessant zijn.

Onze vormingen voor docenten stelden we al aan je voor. Maar we bieden ook sessies voor cursisten aan. Tijdens 'Nederlands leren en oefenen in Brussel' ontdekken je cursisten de leer- en oefenkansen in de buurt van je opleiding of van waar ze wonen. Wil je die kansen liever zelf organiseren? Dan ondersteunt het Huis je opleiding bij het opstarten van een conversatietafel, een buddy-systeem ...

Steeds meer opleidingen hebben bovendien een eigen taalcoach. Ook voor hen heeft het Huis een ondersteunend aanbod. We brengen de verschillende Brusselse taalcoaches met elkaar in contact zodat ze ervaringen kunnen uitwisselen. En het Huis ondersteunt taalcoaches bij de opstart en uitvoering van hun functie.

Heb je vragen over taal op organisatieniveau of wil je het taalniveau van je cursisten systematisch testen? Dan kan het Huis je ook adviseren. We bieden ondersteuning bij de opstart van voor- of neventrajecten Nederlands en bij testafnames.

Op onze website vind je een up-to-date overzicht van ons aanbod. Je kan er meteen inschrijven voor de sessie die je interesseert of een aanvraag doen voor begeleiding. Vind je jouw vraag niet in het overzicht terug?

Contacteer ons dan op taalinjeopleiding@huisnederlandsbrussel.be. We bekijken samen hoe we kunnen helpen.

